

ПРОБЛЕМА ЦІННІСНИХ ОРІЄНТАЦІЙ СУЧАСНОЇ МОЛОДІ

Життя одне і воно дане нам, аби прожити його не даремно. Навчаючись на своїх та чужих помилках, уникаючи негараздів та долаючи перешкоди, ми самі «пишемо» свою історію. Однак, наші кроки нерідко залежать від соціальних, релігійних, інформаційних, психологічних чинників, які, залишаючи відбиток на нашому світогляді, впливають на наш розвиток. З іншого боку, людина може свідомо регулювати ці впливи і самостійно обирати принципово вагому для себе цінність.

Особливої актуальності поняття «цінність», а згодом і «ціннісні орієнтації» набули в ХХ ст. Вони розглядалися як соціальні настанови, що регулюють поведінку індивіда [6, с. 12]. Загалом людство з давніх-давен під цінностями розуміло різні блага, чесноти, ідеали. У ХІХ ст., коли термін «цінність» отримав у філософії та науці концептуальний статус, його стали приписувати ідеям, предметам, властивостям, ситуаціям, які вважалися важливими і бажаними в житті й одночасно необхідними й обов'язковими для суспільства в цілому [7, с. 285]. Доктор філософських наук А.О. Ручка вказує, що цінність є матеріальним або ідеальним предметом, який має певну життєву значимість для даного соціального суб'єкта, тобто здатність задовольняти його потреби та інтереси [7, с. 32].

Людство часто недооцінює наскільки важливим є питання цінностей. Насправді ж, кожного дня ми робимо вибір орієнтуючись на свої пріоритети. Від того, наскільки ми усвідомлюємо значущість тих чи інших цінностей, залежить наш вибір. В теперішній час молодь перебуває під впливом різноманітних як позитивних, так і негативних чинників, що визначають її цінності. Як писав свого часу М. Горький: «Сучасна молодь не розуміє сенсу життя і його справжню цінність. Своїми проявами девіантної поведінки вони не лише руйнують своє здоров'я, а й здоров'я майбутнього покоління, своїх дітей та внуків – майбутнього нашої нації» [2, с. 4]. Молодь – це майбутнє кожної держави, її головна рушійна сила. Це яскраво підтверджує досвід останніх десятиліть: політичних та економічних успіхів досягають саме ті держави, які приділяють посилену увагу розвитку молодого населення країни та інвестують в молодь, як у власне майбутнє [8 с. 4].

Мета статті: дослідити проблему ціннісних орієнтацій сучасної молоді, типи і фактори впливу на цінності, показати стан ціннісних пріоритетів сучасної української молоді.

У виборі професії, життєвого шляху, визначенні цілей, ми покладаємось на речі, які нам важливі, на ціннісні критерії. Важливу роль у формуванні цінностей відіграє *приференційне мислення*, яке формується у школі, в колективі, субкультурі, в сім'ї тощо. За допомогою приференцій людини формується рейтинг цінностей. Ті, що найбільш важливі, займають верхнє положення, менш потрібні знаходяться нижче. Тому основною функцією цього мислення є визначення важливого та упорядкування цінностей.

Цінності залежить від інтересів та задоволення потреб людини. Відомий американський дослідник Рональд Інглгарт порівнював цінності та потреби людей у високоорганізованих і слабо розвинених країнах. На основі цього він вивів 3 типи цінностей. До людей з «матеріалістичним» типом відносяться ті, які потребують фізичної та економічної захищеності. Вони орієнтовані на потребу виживання. До «постматеріалістів» відносяться жителі розвинених країн, вони спрямовані на самореалізацію і комфорт. Третій, «змішаний» тип, поєднує і матеріалістичну і постматеріалістичну орієнтацію [7].

До факторів, які впливають на формування цінностей відносяться такі як: сім'я, адже це перший і найважливіший осередок виховання дітей. Важливу роль відіграють також школа, спілкування з друзями, однолітками. Не менш впливовими є ЗМІ та Інтернет. Сім'я – це найбільша цінність людини, місце в якому тебе завжди приймають, люблять та оберігають від помилок і негараздів. З перших днів життя ми отримуємо інформацію про навколишній світ саме від батьків, рідних, людей які нас оточують. Ми довіряємо та покладаємось на їхню думку, адже ці люди піклуються, виховують та закладають перші знання про навколишнє середовище. Батьки виступають прикладом для наслідування, дитина переймає від них усі звички, моральні якості, в той же час вони ставлять за мету сформувати у неї почуття обов'язку, відповідальності, чесності, працелюбності. В сім'ї формується наш світогляд, закладаються початкові ціннісні орієнтації. В процесі подальшого розвитку дитини вплив сім'ї завжди є вагомим, але до нього починають додаватись й інші чинники. З розвитком в дитини починає формуватися власна думка, прагнення та цілі. Важливу роль при цьому відіграють школа і вчителі, адже саме вони є для дитини авторитетом, закладають базові знання, необхідні в житті, формують зацікавлення дитини до певної галузі науки та допомагають визначити своє життєве призначення.

Засоби масової інформації (ЗМІ) та Інтернет мережі зараз є одним з найголовніших джерел отримання інформації. В сьогоденній час вже неможливо уявити своє життя без сучасних гаджетів, соціальних мереж, телепрограм, щодобових новин, – без усього цього ми будемо просто відгороджені від світу. Та насправді, ці речі мають як позитивні, так і негативні фактори. Попри те, що ми маємо можливість бути в курсі всіх подій, цим чинникам дуже легко впливати на нашу свідомість. За допомогою телебачення можна сформувати у людей потрібну думку про різноманітні ситуації, зокрема і політичні. Зараз у «Інтернет павутині» та й у телевізійному просторі досить багато насилія та жорстокості, які негативним чином впливають на свідомість дітей і молоді, формують у них негативні й небезпечні прагнення та думки.

Зазвичай, саме оточення має найвагоміший вплив на молодь. Від того, в якій групі людей перебуває особа, залежить її розвиток. Часто молода людина потрапляє в негативне оточення, яке диктує

свої ідеали поведінки і, аби бути у «тренді», починає дотримуватись такого ж способу життя. Це можуть бути зловживання алкогольними напоями, куріння, наркотики, девіантні форми поведінки. В результаті така людина не прагне до самовдосконалення та самореалізації, її життя спустошене. Аби запобігти поганим наслідкам, потрібно вчасно допомогти таким людям знайти правильний шлях до самого себе.

У 2016 році Центром незалежних соціологічних досліджень «Омега» було проведено на замовлення Міністерства молоді та спорту України незалежне дослідження становища молоді країни. Зокрема, досліджувались питання ціннісних орієнтацій людей. За даними дослідження, на питання: «Чого найбільше ви хотіли б досягти у житті?», серед основних цінностей на перше місце сімейне щастя поставило 71,7% людей, 48,1% віддали кар'єрі (друге місце), на третьому – бажання бути вільними у своїх вчинках 38%, багатство посіло 5-те місце 25,0%, а прагнення до влади – 5,2% [8].

За іншими дослідженнями можна стверджувати, що сьогодні найважливішими цінностями для молоді є здоров'я (55,8%), матеріальне становище (53,8%), досягнення своєї мети (44,3%). Найменш важливими є, на жаль, сімейне щастя (0,3%) та підвищення кваліфікації (4,7%). Дуже шкода, що для сучасної молоді більшу вагу мають розваги та задоволення (28,2%), ніж здобуття освіти (15,9%).

Висновок. Ціннісні орієнтації тісно пов'язані з мисленням та починають закладатися ще в ранньому віці. Вони впливають на світогляд людини, її потреби, інтереси, мотивацію та внутрішню активність. Цінності людини значною мірою визначаються соціально-економічною та духовно-культурною ситуацією в державі.

ЛІТЕРАТУРА

1. Молодь і ринок. Наук.-пед. журн. / Дрогоб. держ. пед. ун-т ім. І. Франка. – Дрогобич (Львів. обл.): [б. в.], 2007 №10 (33). 160 с. - Виходить щомісяця. - ISSN 2308-4634
2. Николаєва О. М. Мудрі думки про здоров'я / Л. Д. Іваненко, О. М. Николаєва. – Київ, 2007. – с. 19
3. Педагогіка: підручник / І.В. Зайченко. – 3-тє видання, перероблене та доповнене – К.: Видавництво Ліра-К, 2016. – 608 с.
4. Ручка А.О. Ціннісний підхід в системі соціологічного знання. - К.: Наукова думка, 1987. - С.132
5. Соціологія молоді. Курс лекцій. – Київ: Фітосоціоцентр, 2001. – 376 с. Соціологія. Психологія. Соціальні комунікації : збірка наукових праць студентів – членів проблемних груп Інституту соціології, психології та соціальних комунікацій / гол. ред. В. Б. Свтух. – Київ : Вид-во НПУ імені М.П. Драгоманова, 2013. – Вип. №6. – 180 с.
6. Цінності і типи ціннісної ідентифікації в сучасному соціумі / М.Наумова, А.Ручка// Українське суспільство: моніторинг соціальних змін. Т. 1, вип. 1 (15) / [гол. ред. д. соціол. н. М.О. Шульга]. — К.: ІС НАНУ, 2013. – С. 285–297
7. ЦІННОСТІ УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІ Результати репрезентативного соціологічного дослідження становища молоді 2016 р.

Зданяк Н.

Науковий керівник – доц. Поперечна Г. А.

ФІЛОСОФСЬКІ ОСНОВИ БІОЕТИКИ

В історії філософії склалися так звані вічні проблеми: життя та смерті, сутності людини, її місця у світі, її взаємовідносин з іншими людьми. В міру розвитку людини та суспільства ці проблеми отримували різне звучання. Під впливом нових знань і нових духовно – культурних та соціальних умов “вічні” філософські проблеми й вирішувалися по новому.

Кардинальні зрушення в медикоклінічній практиці, які вплинули на успіхи генетики, генної інженерії і трансплантації органів, загострили моральні проблеми, пов'язані зі ставленням до життя людини, тварини, природи, живого взагалі. Сучасна медицина може “давати” життя (штучне запліднення), визначати і змінювати його якісні параметри (генна інженерія, транссексуальна хірургія), “відтягувати” час смерті (реанімація, трансплантація), чи, навпаки, “встановлювати” її момент (евтаназія). Виявилося, що медицина може не тільки лікувати, а й управляти життям людини. Крім того, поява генної інженерії створила надзвичайно тривожну ситуацію, оскільки використання її досліджень щодо різноманітних форм життя привідкрило “скриню Пандори” можливість створення “біологічної бомби”, менш дорогої, ніж ядерна, але й з меншими можливостями для контролю. Все це породило страх, зумовлений вірогідністю того, що в майбутньому людина може змінити біосферу і екосистему. Виникло багато запитань: наскільки є моральним наше втручання, наскільки допустимі його межі, чи дозволено використовувати нові біотехнології повною мірою без збитків моральності, і що служить мірилом моральності?

У зв'язку з цим з'явилась необхідність у створенні нової етики, яка б допомогла уникнути можливості катастрофи для всього людства, - етики всієї біосфери, яка змогла б сформулювати свої вимоги в межах самої біологічної еволюції. Тому не дивно, що в середині ХХ ст формується нова система знань про межі допустимих маніпулювань життям і смертю, новий регламентуючий стрижень, без наявності якого людство може скинути себе в хаос самознищення, біоетика - етика життя.

Актуалізація проблем, які сьогодні об'єднуються терміном “біоетика”, є своєрідним індикатором корінного перелому в історії людства, перелому, коли вивчення феномену життя набуває нової розмірності та внутрішньої перспективи. Така актуалізація приводить до того, що цей термін стає модним, і, отже, потребує